

ВЗАЄМОВПЛИВ СЦЕНИ ТА ПОДІУМУ

Анотація. У статті простежується співпраця дизайнерів одягу, режисерів, виконавців у контексті проникнення театру в сучасні модні шоу та навпаки; вплив моди на створення сценічних костюмів.

Ключові слова: сценічний костюм, мода, театр, сценографія, дефіле.

Постановка проблеми. У всьому світі на сьогодні можна простежити взаємопроникнення сцени та подіуму. Покази колекцій одягу стають все більш видовищними, а сценічні костюми зірок, а іноді й театральні костюми, відповідають усім модним тенденціям. Дизайнери намагаються перетворити свої шоу на театральні вистави, а зірки створюють нові стилі в одязі.

Аналіз існуючих досліджень. Сцена та мода завжди впливали одне на одного. Історії костюму, й культури в цілому, відомі приклади, коли провідні актори активно пропагували моду і були її «парламентарями», оскільки були самі по собі її активними прихильниками, а сценічний костюм і вимоги щодо нього на той час ще не сформувалися: актори виступали в тому, що носили повсякдень. Люди переймали моду зі сцени тому, що хотіли бути подібними якійсь відомій актрисі, її стилю. У сучасній енциклопедії «Мода та стиль» під ред. В.А.Володіна зазначається, що на початку ХХ ст. справжнє звільнення жінок від довгих спідниць відбулося певною мірою під впливом відомої А.Дункан, що танцювала на сцені у легкій короткій сукні в античному стилі. Подібне вбрання давало можливість танцівниці рухатися абсолютно вільно [1, С. 385]. І.В.Блохіна у своїй праці підкреслює – однією з перших відомих робіт П.Пуаре, що принесла майстру успіх, стала колекція суконь для французької драматичної акторки Г.Режан. В епоху жорсткого корсету Режан демонструвала публіці манто крою кімоно, що стало відомим під назвою «Конфуцій» [2, С. 341].

З часом вимоги до сценічного костюму змінилися, він став відображати час, епоху. Власне, став сценічним костюмом, практично поза модою. Чимало авторів досліджують окремо театральний костюм – К.В. Градова, Р.В. Захаржевська, С.П. Ісенко, Р.М. Кірсанова, К.А. Степанова, – а окремо моду та дизайну одягу – Т.О. Бердник, Т.В. Ветлицкая, Г.М. Гусейнов, Я.Н. Нерсеров. Проте інформації, що стосується сучасної взаємодії сцени та моди, бракує.

Формулювання цілей статті : дослідити зв'язок та взаємовплив сучасної моди та сценографії.

Результати дослідження. Покази одягу на початку, не мали ані музичного супроводу, ані спеціального освітлення, ані сценографії як такої. Дефіле тоді

пропагувало модні речі. І, відколи тижні моди стали проводитися регулярно, покази набули нових сценографічних принципів: обов'язковим стало оформлення простору і надання візуальної оправи видовищу. Основне завдання сезонних показів – репрезентація нових модних образів. Moda – соціокультурне явище, репрезентативна функція якого полягає у поширенні (реклама) зразків модного одягу, стилю, ціннісних уподобань, естетичних ідеалів, які генеруються в межах мистецтва костюму. Для моди подіум – це та сама сцена, що й для театрального мистецтва. Їй те, їй інше має сьогодні певну сюжетну лінію.

На кінець ХХ ст. сформувалася сценографія показів моди – дефіле, тотожна театральній виставі. Сьогодні модні покази сезонних колекцій та покази на конкурсах молодих дизайнерів одягу максимально наблизилися до театального дійства. Відомі будинки мод прагнуть здивувати публіку не лише модним одягом, а також сюжетністю показу: постановкою, музичним супроводом, декораціями; що допомагає також ліпше передати головну творчу ідею нової колекції. Це вже не просто показ актуальних чи ексклюзивних речей, це – демонстрація певного стилю життя. І саме на це спрямовано і вибір демонстраційного простору, і музичного супроводу, і освітлення, і декорацій, і довжина, розміщення, висота подіуму, і вибір моделей–демонстрантів (вік, стать, тип, національність, колір волосся). Усе на реалізацію задуманого образу. Глядач ніби приміряє на себе ці пропозиції, співвідносить їх із власними емоціями, враженнями, переживаннями. Дефіле – це лише мить, гра, що триває недовго. Різноманітні види реклами, ролики, глянець тощо, підпорядковані йому й працюють на те, щоб «образна ілюзія» повторювалася й відтворювалася.

Приклади сюжетності показу: Hermes встановлювали на подіумі пропелери, А.Маккуїн звалював на подіум гору сміття. Моделі–демонстратори, яких усі довгий час називали «вішалками», тепер танцюють на подіумі, вільно рухаються, показують театральні мініатюри. Окрім того, дизайнери виводять на подіум і тварин: собак, кішок, курей, коней. Наприклад, К.Лагерфельд, працюючи для будинку Chanel, як декорацію для одного з останніх показів (2009 р.), використав величезний стіг сіна, що підкреслило фольклорний характер колекції. Для іншого свого показу колекції з хутряними виробами (2010 р.) відомий дизайнер спеціально замовив з півночі частину справжнього айсбергу, який впродовж усього показу танув та створив великі калюжі на подіумі.

Дж.Гальяно зробив відомим його перший показ – шоу проходило у занедбаному передміському будинку, де пильні люстри спускалися до підлоги, а вітер ганяв листя по всій залі. Саме незвичні покази є візитною карткою дизайнера та приносять йому велику популярність. Місця для цих заходів обираються все більш незвичні для показів одягу: цирк, вокзал, театр, опера. В одному з показів Гальяно як моделі приймали участь ліліпути, культуристи, діти, літні люди, товсті жінки, граційні танцівниці (2006 р.). Подібними речами дизайнер закріпив за собою звання «короля епатажу». Фінальною крапкою у театралізованому дійстві, яким є кожен показ Гальяно, стає завжди

оригінальний вихід дизайнера на поклін.

Не відстають у режисурі показу й українські дизайнери. Л.Літковська була згодна забруднити нову колекцію заради візуального ефекту – її моделі дефілювали у воді, підфарбованій червоною фарбою. А відомий український дизайнер, провокатор О.Залевський взагалі позиціонує себе більш як режисер–хореограф, аніж дизайнер одягу. Дуже часто моделями на його показах стають зірки українського шоу–бізнесу, деякі з яких замовляють у дизайнера своє сценічне вбрання. Він перший і єдиний на тижні моди деформував подіум, повернувши його на 90 градусів та спорудивши сходинки. Таким чином глядачі могли спостерігати дефіле моделей виключно збоку (2005 р.).

Організаторами відомого міжнародного конкурсу молодих дизайнерів «Паром» (м. Харків) є театр моди «Ананас», керівник якого М. Моїсеєнко. Тому конкурс завжди пропонує дуже цікаві, нестандартні підходи до дефіле. Професійні моделі театру мод володіють і акторською майстерністю, що допомагає режисерові шоу М.Моїсеєнко перетворювати показ деяких колекцій на театралізовані мініатюри. Обов'язковою прикрасою кожного з «Паромів» стає нова видовищна колекція М.Моїсеєнко з дуже епатажним показом, що зазвичай поєднує в собі елементи дефіле, театру та танцю.

Постановка дефіле, музичний супровід, професіоналізм моделей мають дуже велике значення у загальному сприйнятті показу відвідувачами. Фіналами майже усіх українських конкурсів підтверджено, що вдала постановка може привести зовсім посередню колекцію до перемоги, і навпаки.

Окрім того, що показ нової колекції на тижні моди досить часто нагадує феєричне шоу чи театральне дійство за участю відомих особистостей (співачки, шоу–мени, гумористи, актори), а вбрання виконавців на сцені відповідають усім модним тенденціям (частіше за все завдяки праці дизайнерів і стилістів). Отже, модні покази все більше стають схожими на театральне дійство, а співачки задають нові модні тенденції. Що до останнього, багато естрадних зірок та дизайнерів одягу створюють досить вдалі творчі тандеми. Сценічні костюми зірок є одним із найяскравіших проявів творчості модельєрів.

Всесвітню відомість Ж.П. Готьє принесло концертне вбрання відомої співачки Мадонни, з підкреслено гостроконечним бюстє (1990 р.). Іншою відомою клієнткою дизайнера є австралійська поп–співачка К.Міноуг. Для свого всесвітнього турне у 2008 р. зірка замовила у Готьє костюми, що вдало підкреслили її сценічний образ. Як один з найяскравіших можна назвати костюм гейші.

Як сучасний приклад плідної співпраці у світовій практиці можна навести роботу нової зірки сучасного дизайну [Moritz Waldemeyer](#) (Моріс Валдемейер) з королями Гік Року [OK Go](#) (рис. 1). [Moritz Waldemeyer був визнаним одним з найбільш новаторських та цікавих дизайнерів свого покоління, його творчі роботи – це поєднання технології, мистецтва, моди та дизайну. Гурт OK Go звернувся до дизайнера з проханням про створення костюмів, які б, у прямому сенсі, освітлювали сцену. Тисячі світоїдних ліхтариків, вшиті у жакети](#)

чотирьох виконавців, перетворили кожного з них у рухоме лазерне шоу. Натхненням для Waldemeyer слугували вогники гральних автоматів у казино Лас-Вегасу. Коли гурт виступає на сцені, ліхтарики, вшиті в жакети, проходять у певній послідовності, яка створює літери O, K, G, O – як гральні автомати прокручують символи [3].

*Рис. 1. Інноваційні сценічні костюми Гіг рок гурту OK Go.
Дизайнер [Moritz Waldemeyer](#).*

Найбільш епатажною сучасною світовою виконавицею не без підстави вважається Lady Gaga (Леді Гага). Співачка постійно дивує публіку своїми неймовірно фантазійними сценічними костюмами: деформацією силуету, нестандартними матеріалами, маскарадними масками, авангардним мейк-ап, штучною кров'ю, палаючим костюмом тощо. На одній з музичних премій Lady Gaga з'явилася у червоній мереживній сукні, яка переходила на обличчя, що створювало ефект мереживної маски. А останній виступ співачки у сукні з сирого м'яса, викликав справжнє обурення організацій із захисту тварин та став сенсацією у світі моди. Слід зазначити, що у сценічному гардеробі поп-виконавиці присутній навіть костюм за народними мотивами, який імітує російську гжель. Саме вона привнесла у поп-музику ефект театральної буфонади та арт-перформансу. Проте, вдалим сценічним стилем співачка завдячує відомому модельєру А.Маккуїну та іміджмейкеру Н.Формічетті.

Що до української практики, у одній з своїх колекцій для Українського Тижня Моди, дизайнер О.Теліженко вивела на подіум популярний етно-рок гурт «Гайдамаки» (рис. 2). Колекція мала назву «Дикий простір» у стилі, який автор іменувала «етно-кютюр» [4]. На той час гурт знаходився у пошуку нового концептуального візуального образу, отже нова колекція дизайнера водночас стала і новими концертними костюмами «Гайдамаків». Червоно-чорні костюми, що поєднали у собі елементи стилів рок, мілібарі й етно, гармонійно

влилися у образи етно–рокерів.

Взагалі випадки, коли виконавці одягають на свої виступи вбрання «з подіуму» трапляються досить часто. Новою тенденцією є й використання сезонних колекцій у театральних виставах. Відомий режисер Meng Jinghui (Менг Джингуї) поставив п'єсу «Love Utopia» («Утопія кохання») для китайського експериментального театру. Для відтворення складного драматичного настрою твору режисер обрав костюми з колекції Prada весна–літо 2010 (рис. 3). Відточені, гострі деталі жакетів та суконь, японські принти, сірі кардигани, одягнені на білі сорочки, за словами Джингуї «були багаті не лише на віртуозний дизайн, а також сповнені змістом та глибинними думами» [5]. Існує й тенденція максимального спрощення сценічного костюма, підміна його повсякденним одягом. Певною мірою це зумовлено тим, що сучасне мистецтво перестає буди елітарним, а перетворюється на масове, всезагальне, адаптоване для сприйняття усіма. Отже й сценографія цього мистецтва, костюм зокрема, береться «з вулиці».

*Рис. 2. Гурт «Гайдамаки».
Костюми з колекції Олеси Теліженко
«Дикий простір» сезону
осінь–зима 2010 – 2011 р.*

*Рис. 3. П'єса Meng Jinghui «Love Utopia».
2010 р.
Актори вдягнені у костюми з колекції Prada
весна–літо 2010.*

У 2009 році можна було простежити світову тенденцію використання мотивів та матеріалів, характерних для сценічного костюма театру та опери, у сезонних колекціях таких відомих брендів, як D&G, Lanvin, Prada, Dior, Alexander McQueen, Burberry, Etro, Armani, Miu Miu, Alberta Ferretti, Balenciaga. Для дизайнера Л.Норсоян джерелом натхнення на створення колекції стало виконання А.Нетребко опери «Травіата». Слід зазначити, що деякі сукні з її колекції у стилі прет–а–порте де люкс виглядають як повноцінне сценічне вбрання.

Висновки. Взаємодія сцени та подіуму є постійною, вони постійно надихають та збагачують одне іншого. Сучасні модні покази сезонних колекцій та покази на конкурсах молодих дизайнерів одягу стають все більш

видовищними. Сценічні костюми відомих особистостей навіть породжують нові стилі. Велика кількість відомих дизайнерів одягу реалізують свій творчий потенціал, співпрацюючи з театром, кіно та естрадою, що є майже неможливим в роботі над комерційними виробами, де головною є утилітарна функція та запити групи споживачів.

Перспективи подальшого дослідження. Окремим напрямком проектування сценічного костюма і подіумного одягу є використання народних мотивів, що визначає подальший напрямок дослідження.

Література

1. Мода и стиль: Современная энциклопедия / Ред. В.А. Володина. – М.: Аванта+, 2002. – 480 с.
2. Блохина И.В. Всемирная история костюма, моды и стиля / И.В. Блохина. – Минск: Харвест, 2007. – 400 с.
3. [OK Go Stage Costumes by Moritz Waldemeyer](http://www.dezeen.com/) – <http://www.dezeen.com/>
4. Гончарук О. «Гайдамаки» освоили дикое пространство – <http://www.kp.ua/>
5. Дом Prada справился с кризисом – <http://www.fashiontime.ru/>

Аннотация

Гурдина В.В. Взаимовлияние сцены и подиума. В статье рассматривается сотрудничество дизайнеров одежды, режиссеров, исполнителей в контексте проникновения театра в современные модные шоу и наоборот; влияние моды на создание сценических костюмов.

Ключевые слова: сценический костюм, мода, театр, сценография, дефиле.

Abstract

Gurdina V.V. Mutual influence of a stage and podium. Cooperation of designers of clothes, directors, executors in a context of penetration of theatre in the modern fashionable shows and on the contrary is considered; influence of a fashion on creation of scenic suits in article.

Keywords: scenic costume, fashion, theatre, scenography, defile.